

START DIALOGEN

- i socialpsykiatrien

Sæt fokus på afstigmatisering

Hvad er stigmatisering?

Stigmatisering kan forstås som et stempel man får på sig, og som man oplever ikke at kunne komme af med – et form for brændemærke, som altid følger med. Et vilkår som mange personer med psykiske lidelser kan genkende.

Formel definition: "Stigma betyder 'miskrediterende særtræk'. Stigmatisering rammer mange grupper i samfundet, der på en eller anden måde skiller sig ud fra normen eller et ideal om det velfungerende menneske".

*Kilde: "Stigma og psykisk lidelse",
SFI og DSI 2010.*

SUNDHEDSTYRELSEN
EN AF OS

*Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom*

En fælles udfordring

Fordomme om psykisk sygdom og de personer, der rammes, kan føre til:

- **Afstandtagen** fra omgivelserne og eksklusion fra samfundslivet
- **Selvstigmatisering** som fører til tab af netværk, ensomhed og lavt selvværd
- **Modvilje** mod at erkende sygdom og manglende motivation for at samarbejde om at få det bedre

© SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

*Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom*

Kulturen sætter dagsorden

Tonen og den måde, brugerne omtales på, påvirker medarbejdernes opfattelse af brugernes bedringsmuligheder

Kilde: EN AF OS, 2012

SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

*Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom*

Eksempel på stigmatisering i hverdagen

”Det fylder temmelig meget [dét at have en psykisk lidelse set i forhold til selvopfattelsen], fordi da jeg blev syg, der fik jeg problemer med hukommelsen [pga. medicinen]. Det giver en masse problemer selvværds-mæssigt, og jeg kan huske, at jeg prøvede at starte op [på universitetet], selvom jeg var på medicin. Jeg kan huske, at jeg snakkede med en af dem deroppe, som sagde: ”skizofreni, det troede hun sgu ikke på, at man kunne komme igennem en universitets-uddannelse på”. Det er da stigmatisering (...).”

Fra fokusgruppeinterview foretaget af EN AF OS i forbindelse med diskriminationsundersøgelse 2013

SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom

Positiv særbehandling?

”Jeg oplever faktisk tit, at det, man kunne synes var positiv særbehandling, bliver negativ, fordi man bliver nurset. At man pylrer for meget om folk, så man fratager dem deres værdighed og deres evne til at tage vare på sig selv. Det, der skulle være positiv særbehandling, bliver faktisk negativ.”

Fra fokusgruppeinterview foretaget af EN AF OS i forbindelse med diskriminationsundersøgelse 2013

SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

*Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom*

Selvstigmatisering

- Får mennesker til at miste håbet og mindsker deres forventninger til fremtiden
- Er forbundet med en følelse af værdiløshed og fiasko, lavt selvværd og tab af selvtillid
- Indebærer social tilbagetrækning fra venner, familie eller steder, hvor personen ellers har holdt af at være sammen med andre
- Gør det vanskeligere at tale om psykisk lidelse og forhindrer den åbenhed, der kan hjælpe andre til at tilbyde støtte

SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

*Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom*

Diskriminationsundersøgelse 2013:

”Har du på grund af dine psykiske lidelser indenfor det sidste år...”

Selvstigmatisering

40% har ”ofte” + 30-35% ”af og til”:

- Skjult sin lidelse
- Undladt sociale kontakter
- Undladt at søge job
- Undladt uddannelse

Modarbejdet stigmatisering:

Ca. 20% har ”ofte” + 25-30% ”af og til” modarbejdet stigmatisering

SUNDHEDSTYRELSEN

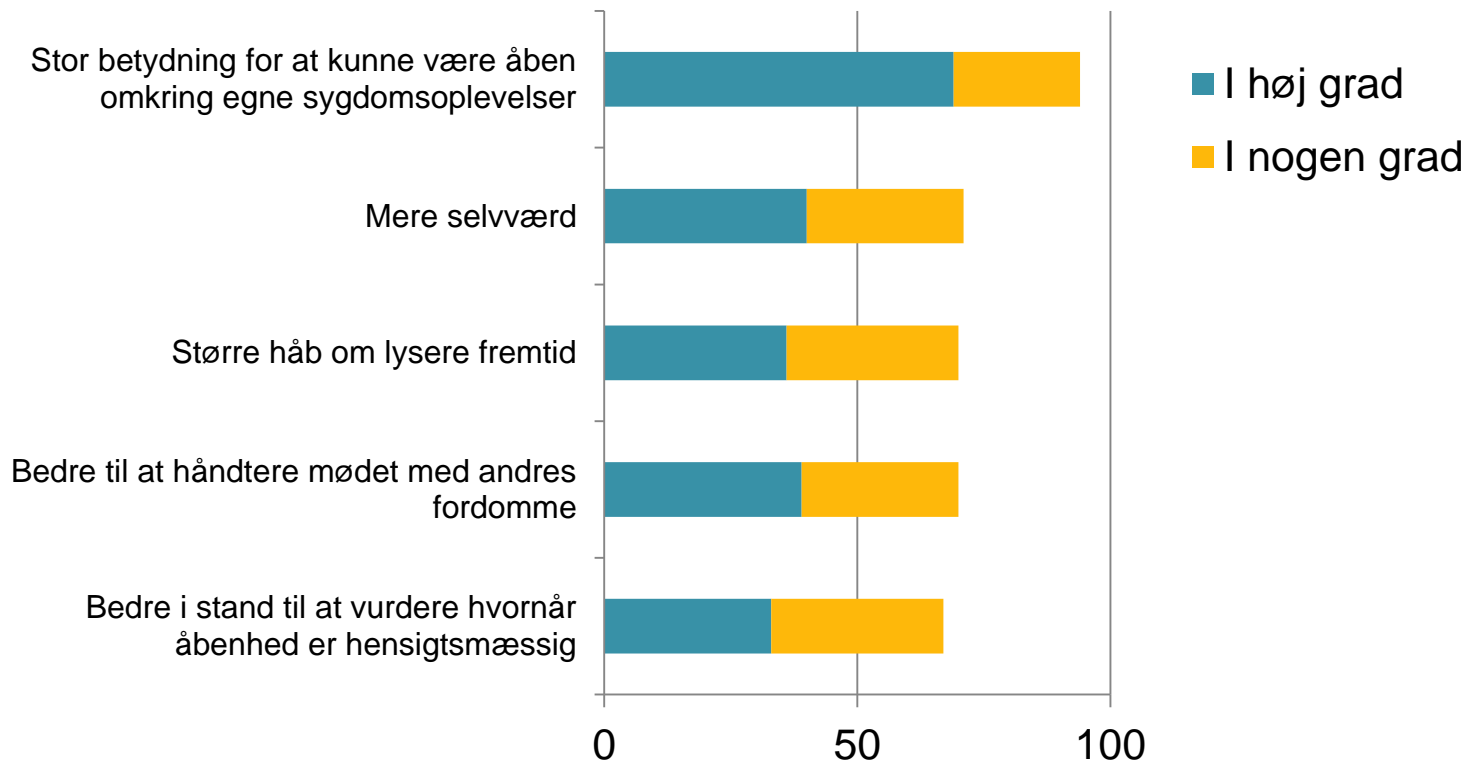
EN AF OS

*Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom*

Statusevaluering 2014:

Brud med sygdomsfortælling

Ambassadørernes egen vurdering af betydningen af at være aktiv i EN AF OS:

SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

Væk med tavshed, tvivl og tabu om psykisk sygdom

Start dialogen – i socialpsykiatrien

giver mulighed for:

- fælles refleksion over betydningen af fordomme, stigmatisering og selvstigmatisering for at styrke kvaliteten i indsatsen overfor brugere og pårørende
- at styrke dialogen mellem brugere og medarbejdere som led i at øge opmærksomheden på sprog og kultur i hverdagen
- at styrke parathed til en åben dialog mellem brugere, pårørende og medarbejdere om tabu, fordomme og risiko for selvstigmatisering

SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

*Væk med tavshed, tvivl og
tabu om psykisk sygdom*

Start dialogen – i socialpsykiatrien

Uomgængelige budskaber

<p>Ingen er kun sin diagnose.</p> <p>START DIALOGEN <small>- i socialpsykiatrien</small></p> <p>EN AF OS <small>Tal med læge, fild og tal om patienter og patienter</small></p>	<p>Har du spurgt, hvad brugeren mener?</p> <p>START DIALOGEN <small>- i socialpsykiatrien</small></p> <p>EN AF OS <small>Tal med læge, fild og tal om patienter og patienter</small></p>	<p>Har du spurgt, hvad de pårørende mener?</p> <p>START DIALOGEN <small>- i socialpsykiatrien</small></p> <p>EN AF OS <small>Tal med læge, fild og tal om patienter og patienter</small></p>
<p>Håb er altid en del af helbredelsen.</p> <p>START DIALOGEN <small>- i socialpsykiatrien</small></p> <p>EN AF OS <small>Tal med læge, fild og tal om patienter og patienter</small></p>	<p>Har du spurgt, hvilke fordomme brugeren oplever?</p> <p>START DIALOGEN <small>- i socialpsykiatrien</small></p> <p>EN AF OS <small>Tal med læge, fild og tal om patienter og patienter</small></p>	<p>Har du spurgt, hvilke fordomme de pårørende oplever?</p> <p>START DIALOGEN <small>- i socialpsykiatrien</small></p> <p>EN AF OS <small>Tal med læge, fild og tal om patienter og patienter</small></p>

SUNDHEDSTYRELSEN

EN AF OS

Væk med tavshed, tvivl og tabu om psykisk sygdom